

Julien Sandrel

Díky, grazie, merci

Z nečekané výhry
se pro osmdesátiletou Ginu
stane dobrodružná cesta
po vlastním životě.

Osmdesátiletá Gina, milá a celkem nenápadná Pařížanka, má jednu tajnou zálibu – každý měsíc chodí hrát do kasina. A jednoho dne vyhraje jackpot...

Přemýšlí, jak se získanými penězi naložit, a dojde ke zdánlivě bláznivému řešení: o peníze se rozdělí s lidmi, kteří v jejím životě sehráli zásadní roli, aniž by to mnohdy vůbec tušili. A tak se Gina bez toho, že by o své výhře nebo úmyslu komukoli řekla, vydává na nejzajímavější cestu svého života.

Když Ginina vnučka Chloé zjistí, že za záhadným zmizením milované babičky je její tajná cesta do New Yorku, vydá se ji hledat. K její malé radosti ji doprovází babiččina potrhlá nejlepší kamarádka Olga, obdařená zvláštním smyslem pro humor a talentem na přitahování groteskních situací.

Tak pro všechny tři ženy začíná nová životní etapa plná nečekaných odhalení, změn, silných emocí i zvratů, které dodávají celému příběhu dynamiku a kouzlo.

Citlivý příběh plný smíchu a emocí, u kterého ukápnou i pár slz.

– monaco-matin

Krásný román plný něhy a respektu, života naplněného po okraj a velké lásky!

– Librairie papeterie du théâtre

Díky,
grazie,
merci

Julien Sandrel

Díky
grazie,
merci

Přeložila Šárka Belisová

metafora

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.*

*Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.*

Merci, Grazie, Thank you by Julien Sandrel © Calmann-Lévy, 2022

Published by Éditions Calmann-Lévy, Paris

Translation © Šárka Belisová, 2023

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2024

All rights reserved

ISBN 978-80-271-7181-1 (ePub)

ISBN 978-80-271-7180-4 (pdf)

ISBN 978-80-7625-290-5 (print)

*Věnuji památce svých prarodičů,
Sandry Foglinové, Janiny Swiatekové,
Aimého Michela a Pascala Nuzza.*

*„A pak jsou tu ti, které potkáte,
které sotva znáte, a oni řeknou slovo, větu,
věnují vám minutu, půl hodiny,
a změní běh vašeho života.“*

Victor Hugo

PROLOG

1998

Madam Salomé se zadívala do křišťálové koule a po tváři jí přeběhly záchvěvy překvapení. V jednu chvíli mě dokonce napadlo, jestli se o ni nepokouší infarkt... Vysoká, téměř okouzující blondýna v drsných džínách a volném modrém svetru odhalujícím ramena neodpovídá tomu, jak jsem si věštce představovala. Podle čtvercového lístku, který mi někdo vhodil do schránky, přesto mělo jít o „slavnou jasnovidku“, jež se „díky svým výsledkům těší světové proslulosti (vrozený dar – spolehlivé předpovědi se stoprocentní zárukou – platba pouze v hotovosti)“. Na její verdikt jsem tudíž čekala s horečným napětím.

Už to bude skoro pět minut, co naposledy promluvila. Mlčky zírá do průsvitné koule, jednu ruku nechává levitovat nad koulí, druhou hladí starou, hladově vypadající kočku, která jí leží na klíně.

Jemně ji pobídnu, aby pokračovala: „Takže?“

Naznačí mi, abych byla zticha, a já sklopím oči jako provinilé dítě. Trvá to ještě několik okamžiků, než se napřímí, pohled svých tmavých očí upře do těch mých a s velkou vážností prohlásí: „Gino, mám pro vás jednu dobrou a jednu špatnou zprávu.“

Věděla jsem, že to nebude žádná sláva. Tak jsem ji požádala, aby začala tou dobrou.

„Usměje se na vás štěstí. Až budete stará, přijdete k velkým penězům.“

„Dobře, ale... jak stará? Už je mi pětasedesát...“

„To vám nemůžu říct, datum tam nevidím. Ale ty peníze, ty jsou tutovka.“

Na tutovky věstců nevěřím, ale teď hlavně čekám, o čem bude ta špatná zpráva.

Žena zaváhá, kousne se do rtu. Pak mi vážným tónem oznámí:

„Krátce nato vám na dveře zaklepe smrt.“

Výprsknu smíchy, ale ona ani nemrkne.

„Děláte si legraci, vidíte?“

Tváří se nepřístupně. Zavrtí hlavou. Nežertuje.

„Krátce nato..., ale co to znamená?“

„Je mi líto, Gino, k přesnějším informacím nemám přístup.“

Je to od ní docela drzost, vybalit to na mě jen tak s tím, že víc říct nemůže. Z její úřadovny vyjdu na jednu stranu jako opařená, na druhou nevěřičně kroutím hlavou. Vždycky jsem dala na znamení, tíhnu k mystice, ale tolik na ni zase nedám. Řekněme, že jsem umírněně věřící. Takže v tomhle případě jsem pěkně nahraná. Něco ve mně dokolečka opakuje, že madam Salomé je šarlatánka, zatímco jiná část mého já zatlačí do dveří prodejny tabáku a koupí si stírací los – což jsem nikdy předtím neudělala. Samozřejmě jsem nic nevyhrála. Že bych byla ještě příliš mladá?

Ta věc mi celou noc nedá pokoj, nedaří se mi usnout, a tak se hned ráno rozhodnu, že za jasnovídkou zajdu znovu a pokusím se z ní vytáhnout něco přesnějšího, k čemu předchozího dne neměla přístup.

Na místě se dozvídám, že madam Salomé zemřela. A že jsem byla její poslední klientka.

1

GINA

O 20 LET POZDĚJI

30. ČERVNA 2018

Momentálně je všechno na draka.

Můj TV magazín mi přitom na červen předpovídal „příznivé astrální podmínky“. Místo toho mě v posledních třech týdnech stíhala jedna nepříjemnost za druhou. Nejdřív bušení v hrudníku, které mě donutilo navštívit kardiologa. Toho doktora si vážím, o to nic, upravil mi léky a teď je to lepší, ale hnát se kvůli tomu až do Châtelet bych si klidně odpustila.

Týden nato nám nějaký idiot posprejoval dveře od baráku. Všem to zjevně bylo fuk, tak jsem se o to musela postarat sama s domovním důvěrníkem, jinak by to takhle zůstalo až do mé smrti. A jako naschvál mi ještě ten den chcípla ta zatracená pračka, ačkoli jsem ji měla teprve tři roky. Říkají tomu plánované zastarávání, podle mě prostě podfuk.

Zkrátka nic víc než zdravotní strasti staré ženské nebo trouble materiálního rázu, takže vlastně o nic nešlo a na to jsem zvyklá.

Moje velká starost, ta, co mi svírá břicho a ze které bych zešedivěla, kdybych už šedivá nebyla, je moje milovaná vnučka Chloé.

Ta přijela minulý týden a přivezla si s sebou ranec obrovského smutku. Před třemi týdny jí při autonehodě zemřela maminka Agnieszka. Chloé nechtěla, abych na pohřeb do Frankfurtu jela s ní. Raději se s tím jako vždycky chtěla poprat sama. Je tvrdohlavá jako mezek. Zajímalo by mě, po kom to má.

Agnieszku jsem moc ráda neměla, vždycky mi připadala chladná, odtažitá. Málo mateřská, málo pečující. Když byla Chloé malá, dávala jsem si pozor, abych ji nekritizovala, protože jsem věděla, že každá žena jako matka dělá, co může. Ale nikdy jsem nepochopila, co na ní můj syn Alain viděl – kromě toho, že byla Slovanka každým coulem, což moje Chloé podědila. Alain před čtyřmi lety zemřel na rakovinu. Všechny to zdrtilo, a mě nejvíc. Přijít o vlastní dítě není normální... Chloé tehdy chodila do přípravky na vysokou, práce měla nad hlavu a přijímačky na prestižní ekonomku tady v Paříži nakonec zvládla, jako by to byla odvěta tomu zatracenému osudu, který jí vzal otce. Když se Chloé přestěhovala na kolej, Agnieszka souhlasila s přeložením do Frankfurtu. O dva roky později se znovu provdala za jistého Friedricha – Němce, kterého jsem nikdy neviděla a kterého Chloé nesnáší.

Jak jsem pochopila, Chloé se ve Frankfurtu jen otočila, akorát aby podepsala nějaké papíry, ani tam nezůstala na pohřeb – bylo toho na ni moc.

Agnieszčina smrt mě samozřejmě vzala. Ale nikdy jsme si nebyly blízké. Takže to, co mě drtí uvnitř, je hlavně vnuččina bolest.

Od té doby, co je Chloé tady, se denně do noci toulá někde venku a přísahá na všechny svaté, že je úplně v pohodě, zatímco připomíná spíš tělo bez duše. Je mi jí líto, ale jsem ráda, že se v tom těžkém období uchýlila ke mně. Teď už dva roky žije v Singapuru – studium dokončila tam a nastartovala kariéru

v bankovníctví, stejně jako její rodiče. Už víc než rok jsem ji neobjala. Občas mi zavolá, má takové to po čertech chytré zařízení, díky kterému spolu můžeme vést „videohovor“, ale objetí to nikdy nenahradí. I ve čtyřiaadvaceti je pro mě pořád moje maličká. Takže se s ní mazlím, hýčkám ji, vařívám jí něco dobrého na zub. Snažím se jí zvednout náladu spoustou čerstvého chleba, slaného másla a voňavých sýrů. Vším tím, co jí tam chybělo. Usmívá se, až příliš nadšeně děkuje, působí dojmem, že je moje bezstarostná holčička, ale mě neoblafne. Někdy, když vychází z koupelny, se snaží skrýt zarudlé oči a pobledlou pleť. Pravdou je, že celé dny a noci zaměstnává svoji mysl i tělo, aby nemusela přemýšlet, aby nemusela být sama se sebou.

Tím vším chci říct, že příznivé astrální podmínky se můžou jít bodnout.

Pokud se na mě ovšem dneska konečně *neusměje štěstí*.

Tohle si říká člověk, který rád hraje. A já mám hazard v krvi od chvíle, co mi madam Salomé před dvaceti lety vyložila budoucnost. Ostatně čím jsem starší, tím je to se mnou horší. Že by to s tou předpovědí nějak souviselo? Možná, ale vzhledem k tomu, že mám po té velké výhře brzy umřít, zase tolik bych spěchat nemusela.

Hazard je jedna z mých posledních radostí, tak mi ho neberte, nebo budu kousat. Když říkám, že je to jedna z mých posledních radostí, tak samozřejmě přeháním – malých radostí si užívám spoustu. Mezi ně patří telefonáty s mou malou Chloé, ještě teplá křupavá bageta, nošení květin na hroby mých blízkých, kdy jim ještě povyprávím, co pořád dělám, likér, který si dopřávám v sobotu večer, východy slunce nad střechami Paříže, seriál *Mladí a neklidní* (ale až od té doby, co konečně zemřela postava, kterou hrála ta druhá příšerná brunetka). „Poslední radosti“ tomu říkám proto, že miluju Olžin nenápadný úšklebek, když se o tom zmíním. Tak si ještě trochu přisadím

a ona mě obvykle požádá, abych z nás přestala dělat staré nemohoucí báby. Říkám jí, že umřu dřív než ona – což je nejspíš pravda, protože Olga je oproti mně pětasedmdesátiletá mladičce –, to ji rozčílí a procedí skrz zuby, že *všechny* ještě přežiju, ale neupřesní, kdo jsou ti slavní *všichni*, co půjdou do kytek dřív než já, protože kromě ní moc lidí nevidám..., a na závěr ještě zavrčí: „Kdybys nebyla, musela bych si tě vymyslet, moje nebohá Gino,“ načež do sebe kopne panák pomerančového likéru značky Marie Brizard.

Ale to odbočuju. Vraťme se ke hře a k „příznivým astrálním podmínkám“. Dnes je poslední den v měsíci, takže jsem si ráno při přípravě snídaně řekla, že mám ještě pár hodin na to, abych ten trend zvrátila a vnesla do toho smutného června trochu zpestření.

Bydlím v Paříži, kousek od nádraží Gare du Nord. Po necelých třiceti minutách jízdy vlakem se ocitám v malém ráji pro hazardní hráče. V největším a nejvýznamnějším francouzském kasinu – mají to tam napsáno všude, tu informaci nelze přehlédnout. Anglická ruleta, blackjack, poker, krupiéři převlečení za tučňáky, barevné žetony, z nichž každý má cenu té zatracené pračky, to všechno tu je. Na všechny tyhle disciplíny, jejichž pravidla neznám, samozřejmě nemám ani prostředky, ani chuť. Co mě zajímá, jsou hrací automaty. Těch je tu pět set, jeden nablížkanější než druhý. S hudbou, blikajícími hvězdami, napodobeninami plamenů z křiklavé látky, vodními sloupy obyčejnými falešnými světélkujícími medúzami a kdoví čím ještě, dost na to, aby uspokojily všechny choutky a peněženky – minimální vklad se pohybuje v řádu centů, ale každý, kdo sem vkročí, tu vždycky nechá mnohem víc.

A tak jsem tady, v Enghien-les-Bains, a svižně kráčím k důvěrně známému kasinu, kam chodívám jednou měsíčně, když mi z důchodu zbydou nějaké peníze. Pozor, nejsem typ, co by si vy-

prázdnil bankovní účet a do konce života se topil v dlužích. Ne, jsem to, čemu se tam říká „hráč pro zábavu“. Nikdo netuší, že sem chodím pravidelně. Je to mé malé tajemství. Tedy spíš *jedno* z mých tajemství. Nestojím o to, aby mě Chloé, Olga nebo kdokoli jiný poučoval. Na varovné rady už jsem dost stará, a kam až mi paměť sahá, vždycky jsem se o sebe musela postarat sama, takže jsem raději, když mě ostatní nechají na pokoji. Když se mě někdo po návratu zeptá, kde jsem byla, řeknu, že je to moje věc, že jsem plnoletá a očkovaná.

Je 9.20 dopoledne. Za čtyřicet minut se otevřou dveře a v tuto časnou hodinu budou přístupné jen hrací automaty. Obvykle tady bývá dost plno, takže se snažím přijít dřív, abych si nenechala vyfouknout svůj oblíbený stroj, jeden z těch štěkajících mechanických válcových automatů s ovládací pákou, mnohem zábavnější než ty moderní, kde se jen mačká tlačítko.

Od dnešního rána se žádná katastrofa nekonala: domácí spotřebiče fungují, vlak jede na čas, myslím, že mi možná přeje štěstí. Dokud nezačne pršet. Jsem v Enghieniu, ne v Singapuru, a to, co mi padá na hlavu, má blíž k mrholení než k tropické bouři, ale pro moji trvalou to vyjde nastejno. Schovám se pod markýzu obchodu s oblečením a z kabelky vytáhnu průhlednou igelitovou kapuci, kterou jsem si před pár týdny koupila. V tom kusu plastu s bílými šňůrkami na zavázání kolem krku vypadám jako jeptiška nebo přioopilý pudlík, ale je mi to fuk.

Kapuci si uvážu, podívám se na svůj odraz ve výloze a pokračuju v chůzi, přičemž mám celou dobu vztek na tu mladou rosničku, protože se zase sekla – vím, že s tím nemá nic společného, ale tak už to chodí, je to nevděčná práce, lidi to berou tak, že za to, co jim padá na obličej, může ona.

V 9.30 pokračuju dál. Tohle honosné kasino se secesní fasádou a vlnami balustrád, které se odrážejí v jezeře, je přece

jenom prvotřídní obludnost. Celkem to vlastně ani není můj šálek čaje, nebýt toho rozkošného nádechu modernosti, toho skleněného kokonu, který rázem všechno mění – trochu jako pyramida v Louvru, jejíž odvážnosti jsem se vždycky obdivovala.

V 9.40 jsem na místě. Trpělivě tu už čeká asi dvacet lidí, ale moje mašina patří k nejstarším, takže si věřím. Důvěra je dobrá, kontrola je lepší, a tak se chystám dělat hluchou, která stojí v cestě těm, co mají nejvíc naspěch – což je etuda, která mě docela baví a ve které vynikám.

V deset hodin se dveře otevřou a hned se ukáže, jaký má kdo temperament. Někteří se rozběhnou, aby si najisto zabrali své obvyklé místo. Jiní – zelenáči – se vrhnou na jemné pečivo zdarma, rozplývají se nad rudými stěnami, asijskými sochami a ostatními kousky syntetické výzdoby ve stylu Las Vegas – k tomu, abyste si připadali jako v Americe, chybí už jen vystoupení Céline Dion. Chápu dětskou radost začínajících hráčů, já ji dřív cítila taky. Teď jdu rovnou na věc a díky mému věku si mě na eskalátoru nikdo nedovolí předběhnout, když předstírám, že tu netrpělivost za svými zády nevnímám.

10.05. Alelujá, můj stroj je volný. Beze spěchu se usadím, nadechnu se, vychutnám si to. Protože není nad první pokus. Potěšení je prchavé, ale má hodně společného s drogou. Nejvíc mě baví ten nával adrenalinu ve chvíli, kdy je ještě všechno možné. Někdy, než zatáhnu za mechanickou ruku, zavřu oči a představuju si, jaký jsem mohla vést život, kdybych se narodila se stříbrnou lžičkou v puse: vidím cestování, slunce, krásné šaty, vítr svobody a bezstarostnosti, jiný osud. Dokud mě ze snění nevytrhne zachrchlání jednoho z mých spoluhráčů.

Často jsem dumala, co madam Salomé myslela těmi „velkými penězi“. Některé hrací automaty jsou propojené a umožňují přístup k superjackpotu. Ty jsem nikdy nezkoušela, protože

minimální sázka dělá deset eur, a to bych si kredity vyčerpala za slabou čtvrt hodinu, i kdybych si zábavu protáhla. Dávám přednost svému starému dobrému automatu. Výhra na něm je omezená na deset tisíc eur, ale i tak je to slušná suma!

12.40. S postupujícím časem radosti ubývá. Zbývá mi dvanáct eur, bederní obratle vysílají varovný signál, country hudba mi začíná lézt na nervy, a navíc si potřebuju protáhnout nohy, takže se rozhodnu zabalit to dřív, než jsem plánovala. Mám přepážku se superjackpotelem – přes milion eur. Právě se uvolnil jeden automat, tak si říkám, a proč by ne? Koneckonců nic neriskuju, zvláště když jsem měla v plánu utratit celou částku... Kdybych zůstala do jedné, stejně bych těch dvanáct eur prošustrovala.

Posadím se, do automatu zasunu desetieurovou bankovku a stisknu žluté tlačítko pokryté lesklým plastem. Zatímco digitální válečky rolují po obrazovce, blahopřeju si, že jsem nepodlehla svodu modernosti častěji, protože při hře na své staré ruční rachotině se cítím ve všech ohledech neskonale příjemněji.

No a pak... pak přijde černá díra.

Nebo spíš pestrobarevný tunel. Hlučný. Výstřední. Hysterický.

Kolem mě zní potlesk a výkřiky. Přichází personál kasina s hudebním doprovodem, šampaňským, konfetami. Ale já jako bych byla nepřítomná. Omráčená. V šoku. Jako kdyby se mi mělo každou chvíli rozskočit srdce, v duchu si říkám, jestli vydrží. Mezitím se zuby nehty držím kabelky, abych se nesesula k zemi.

Odvedou mě do tiché místnosti. Schoulená v měkkém křesle rubínové barvy přemýšlím, jestli se mi to nezdá, protože bych si v něm dokázala představit anglickou královnu rozmlouvající s jedním či dvěma prezidenty.

Jak zjistit, jestli je to všechno pravda? Štípnu se do ruky a bolí to jako čert – jsem to ale trubka, budu mít modřinu. Alespoň jsem si jistá, že rozhodně bdím.